

5 - Maiatzaren laua hautatu zuten aintzindariak oldarra hasteko. Airetako batzu aski goiz oharturik frantses kanoiek oraino lan gutisko egin zutela gure aintzinean eta zokho frangotan, geriza ederretan, zimentaz eginikako geriza ederretan, alemanak ongi gure beha zaudela, ez ginen higitu. Gure eskuinean, arratsaldeko lauak ondoxean, bertze soldado frantses batzu oldartu ziren haatik etsaiari eta, begiak idekitzeko astirik utzi gabe Craonne-ko malda hartu zioten.

10 - Gure erreketarik xoratuak beha egon ginitzaioten lagun gaizoeri eta, nihork manatu gabe, oro esku joka hasi ginen herriko pilota partidetan bezala maldaren punta-puntan frantses banderaren landatzen ikusi ginuelarik soldado bat. Jauzian oro aintzinduak zituen. Ondoko egunetan ikasi behar ginuen bakarrik soldado hura aphez eskualdun bat zela, sortzez milafrangarra. Egungo egunean Afrikan aphezpiku da : Mgr. St-Pierre.

15 - Oi, bortzean argiko aditu gintuen orroak ! Gu baino lehen iratzarririk, goitika zalapartaka ari ziren alemania guziko kanoiak. Hileri zainak inharrosi ez baziozkaten goiz hartan, sekulan ez diozkate inharrosi !

20 - Bederatzi orenetan abiatu ginen alemaneri buruz, othoitz labur batean gutiz gehienak Lurdeko Ama Onari gure buruak fidaturik. Hiltzeaz nola orhoitzen den halakoetan gizona, munduko irri, phesta eta jauxietan aisegi ahanzten badu ere !

25 - Guk ez dugu gerlako aski jakitate phondutik phondurat bi egun horietako gudueri jarraikitzeke. Laster eta laster gal gintazke boyau¹ Camberg, boyau Stauffen, boyau Neckar, boyau Ranstadt eta bertze holako erreka batzuetan. Badakigu haatik izen horiek guziak alemanez direla. Eta nola maiatzaren bortzean eta seian Stauffen eta Ranstadt eta orotan sartu baiginen, alemanak garhaitu gintuen. Ausiki eder bat egin ginuen heien eremuari. Nahi bezalakoa ? Ez naski. Bereziki zimentaz eginikako bizpahirur gerizek ez gintuzten hurbiltzerat baizik utzi. Bazinakite zer odol errekek zoazin geriza horien aintzinean, bortzean,

30 - eguerdi gabe jada !

35 - Bizpahiruetan etsaiari iduritu zitzaion naski lotsatuak ginela, odol hustuak ez baginen, eta guk hartu lurak berriz beretzeko jauzi egin zaukun gainerat. Hamar urhatsetaraino errabian arizanik tiroka eta grenada ukaldika, azkenean baionetekin urrundu gintuen alemanak aldi baxhotx. Bainan etzuten aise etsitzen eta ezin bertzela eginak sar arazten zituen beren gerizetan segurki azkenean ! Aitortu behar da gerlari haundiak zirela alemanak eta heien garhaitzeko ez dela nor-nahi aski ! Ez, futxo !

Hirur ehun hilez goiti ukhan ginuen gudu horietan, eta bortz ehun kolpatu hurbil-hurbila.

40 - Hemen egia erran dezagun zabal-zabala orai : bi egun horietan gizon frango galdu ginuela funts haundirik gabe eta debalde, zimentazko geriza heieri buruz ! Kanoiek beharko zituzten lehertu lehenik, nun ziren airetakoek ongi erakutsi ondoan, eta gero guk pikho ondo batzu bezala biltzen ahalko gintuen min gutirekin. Hola, hamar lagunetarik zortzi etziren eroriko. Egia erran, hala beharra bazen !

45 - Nahiz bi egun horietan aski egiteko ukhan ginuen gure buruarekin... orok bezala, hainitz behatu ginioten gure laguneri. Harritu gintuzten. Aspaldi baginakien, froga hoberenak emanak baitzauzkuten, hainitzen egiteko on zirela : ez ginuen halere uste hoinbertze egin zezaketela aire pozoindatu eta obusa erauntsien kontra. Jainkoaren kreatura guzietan segur bat ez da gizonak bezenbat bihotz duenik ez-eta ere gizonak bezenbat jasaiten ahal duenik ! Zer eginik eta zer jasanik etzituzten azkenekotz begiak hetsi hainbertze eta hainbertzek han !

45 - Nahiko gintuen hemen han hil zauzkun eskualdun lagun guzien izenak lerro-lerro ezarri, haur guziek gogoz ikasteko : ondikotz, oro ahantziak ditugu salbu batena : D. Larretche guzien artean maite ginuen laphurtar ixil eta goxo bat.

¹¹ Boyau (fr.) : lubakiak elkarren artean lotzen dituen bide hertsia.

Groupement Interacadémique Durée : 3 H Coefficient : 3	CONCOURS EXTERNE, INTERNE ET SPECIAL DE RECRUTEMENT DE PROFESSEURS DES ECOLES	Session 2005 1/2
Epreuve de BASQUE		

50 - Han kolpatu zaukun ere lagunetan hoberen-hoberena : J. Landetcheberry aphezgeia. Ilhabete baten buruko gibelat ethorria ginuen haatik, erdi-sendo, bainan begitartea xuri oraino, bertze zenbeit bezala eritegietako bizi goxoari aztaparka lothu gabe. Alta, bere hamabortz edo hogoi mila arimekin Fontainebleau hiri gustagarria ere lakhet-lekhu litake ba !

Jean Elissalde “Zerbitzari”
LVII. gerlan (Alberdania, 1995)

1) Testuaren komentarioa (40 puntu)

Idazki honen azterketa eginen duzu, gogoeta ardatz hauen inguruan :

- gerlaren bortitza
- euskaldunak gerlan
- memoria kolektiboaren beharra

2) Itzulpena (20 puntu)

Zati honen frantsesezko itzulpena eginen duzu: “Hirur ehun hilez goiti ... ixil eta goxo bat “ (32 lerrotik 47 lerrora).

<u>Groupement</u> <u>Interacadémique</u> Durée : 3 H Coefficient : 3	CONCOURS EXTERNE, INTERNE ET SPECIAL DE RECRUTEMENT DE PROFESSEURS DES ECOLES	Session 2005 2/2
Epreuve de BASQUE		
